

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate: Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Pet let Balkanske zveže

Brez vidnejših vnanjih slavnosti smo praznovali peto obletnico, odkar je bil dne 9. februarja 1934 v Atenah podpisan in objavljen Balkanski sporazum med Jugoslavijo, Rumunijo, Turčijo in Grčijo. In vendar je bil to velik zgodovinski dan, eden največjih sploh v povojni zgodovini, kajti takrat je razpiti Balkan ostali Evropi pokazal, da je z nekoliko dobre volje mogoče pomiriti najbolj nepomirljive strasti in pozabiti na nesoglasja, ki so skozi deset in desetletja tlela ter od časa do časa povzročala krvava medsebojna obračunavanja.

Res je, splošen razvoj evropske politike je balkanskim državam dal migljaj, da se med seboj pomirijo. Ugled zveze narodov je po l. 1930 začel hitro padati in balkanske države, ki so bile na ta pojav mnogo bolj pozorne kot nekatere druge države v srednji in zapadni Evropi, so razumele, da je treba misliti na samoohranitev z lastnimi sredstvi. L. 1933 je po Evropi tudi strasila zamisel pakta štirih velesil, ki je bil zamišljen kot neke vrste vrhovno evropsko vodstvo, ki se mu morajo male države brezpogojno pokoravati. Podpisale so ga v Rimu dne 7. junija 1933 Italija, Francija, Nemčija in Anglija. Tudi ta dogodek je svetloval malim in med seboj razdrtim balkanskim državam, da se strnejo v trdno celoto, ki se bi mogle zoperstavljati diktaturi velesil in bi bila zadosti močna, da odbije vsak napad na svoje meje. Vendar pa moramo, navzlic tem vnanjim pobudam, pripisati zasluge, da se je Balkan končno med seboj pomiril in postal vzorno polje mirnega sožitja peterih narodov, notranji želji po miru narodov samih kakor tudi geniju nekaterih vodilnih državnikov, ki so videli v bodočnost in so v pravem trenutku znali svoje države preokreniti na pota miru in prijateljstva.

Pot do balkanskega miru je bila kaj trnjeva. Zelo nazorno kaže to samo kratak pogled na zgodovino zблиževanja. Jugoslavija in Rumunija sta dne 21. majnika 1938 v okviru Male zveze — ki pa je veljala samo za podonavsko kotlino — podpisali prijateljsko in zavezniško pogodbo, katere namen je očitno bil zavarovati obojestranske meje tako napram podonavskim kakor napram balkanskim sosedom. Tudi Grčija in Rumunija sta imeli svojo prijateljsko zvezo že od dne 22. marca 1928, torej prej, kakor Rumunija in Jugoslavija, a tudi ta pogodba je bila v svojem bistvu naperjena proti Bolgariji, ki je takrat veljala še za garjevo oveo med balkanskimi narodi. Naslednje leto, dne 27. marca 1929 pa se je zgodilo nekaj, kar je napovedovalo nove razvoje. Takrat sta namreč Turčija in Bolgarija podpisali pogodbo o nevtralnosti in mirnem razsodništvu, tako, da je Bolgarija lahko smatrala, da je obroč, ki jo je okrog in okrog dušil, že počil in ji prinesel prve puhe svežega zraka. Še večji dogodek je sledil v septembru istega leta, ko sta dne 14. septembra 1933 Grčija in Turčija po stoletjih medsebojnega sovraštva in neprestanih borih sklenili prijateljsko pogodbo, ki je na mah izbrisala vso strašno zgodovino medsebojnih odnosov in kakor žarek sonca posijala po balkanskem polotoku. Dne 18. oktobra 1933 je Grčija sledila Rumuniji, ki je s Turčijo podpisala podobno pogodbo. Dne 18. oktobra istega leta je Turčija s podpisom prijateljske pogodbe z Jugoslavijo zaključila svoje plodonosno mirovno delo, ker je z vsemi balkanskimi državami, izzemši Albanijo, stopila v prijateljske odnose.

Pomirjevalno delo balkanske diplomacije pa je imelo tudi izredno močno gonilno silo v osebi pokojnega jugoslovanskega kralja Aleksandra I., ki mu bo zgodovina brez dvoma priznala največji zaslug, da je prišlo do tako revolucionarnih — v dobrem smislu — sprememb na Balkanu. Dne 1. oktobra je kralj Aleksander odpotoval na obisk v Bukarešto, od koder se je peljal v Varso, kjer je imel v Evksinogradu svoj zgodovinski sestanek z bolgarskim kraljem Borisom. Takrat sta si dva slovanska kralja segla prijateljsko v roke in takrat so se odprla tudi bolgarska in naša srca k prijateljstvu, ki je zagorelo v čistem plamenu in od takrat gori z nezmanjšano toploto. Iz Varne je kralj Aleksander šel v Istanbul, kjer se je sestal s predsednikom Turčije Kemalom Atatürkum. V decembru 1933 že je prišla bolgarska kraljevska dvojica na obisk v Beograd, kjer je bilo prijateljstvo slovesno zapečaten.

Diplomacija je delala po tej poti naprej in je dne 9. februarja 1934 na konferenci v Atenah podpisala Balkanski sporazum, ki mu pa na žalost Bolgarija še ni pripadala. Nasprotno. Zdelo se je, kakor da je bilo dosedanje prizadevanje zastoj, kajti Balkanski sporazum v svoji prvotni obliki je bil očitno naperjen proti Bolgariji. Vsaj nekateri so ga tako tolmačili in Bolgarija je gledala nanj z nezaupanjem. Balkanski sporazum pa je živel in se razvijal dalje. Zagon je bil prevelik, da bi ga bilo mogoče zaustaviti. Smrt kralja Aleksandra je razvoj nekoliko zaustavila, toda nova jugoslovanska vlada je pogumno šla naprej po nakazani poti in je dne 25. januarja 1937 z Bolgarijo podpisala pogodbo o večnem prijateljstvu ter tako za vselej podrla ledeno skorjo, ki je obdajala Bolgarijo. Jugoslaviji so ta korak njene ostale zaveznice zamerile, toda izkazalo se je, da je bil pravilen in blagodejen, kajti Bolgarija je dne 30. julija 1938 v Solunu z vsemi državami Balkanskega sporazuma podpisala pogodbo o nevtralnosti in dobri sosesčini in je s tem prvotno obliko Balkanske zveze spremenila v temeljni. Prej naperjen proti Bolgariji je Balkanski sporazum postal sedaj živa ves prijateljstva med Bolgarijo in 4 ostalimi državami Balkanske zveze.

Franco na francoski meji

20 tisoč rdečih miličnikov se je vrnilo v Španijo

Branitelj Madrida ima že potni list za v Francijo

Perthus, 9. febr. AA. Hayas: Ob 14.05 so nacionalisti razobesili svoje zastave na meji pri Perthusu. S tem je dosežena francoska meja in so boji v Kataloniji končani. Nacionalistične čete je v Perthusu počakalo 20.000 miličnikov, ki so prostovoljno izrazili željo, da se vrnejo domov v Španijo.

Poročilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva se glasi:

V teku srede so nacionalistične čete napredovale izredno hitro ter zasedle 24 krajev. Mesto Figueras, ki je bilo zadnji večji kraj v republikanskih rokah v Kataloniji, so nacionalistične čete zasedle v teku večerajšnega popoldneva. Ko so nacionalistične čete korakale v mesto, so se republikanske brigade še vedno pripravljale, da razstrelijo več poslopij v mestu. Nacionalne čete so zasedle dalje mesto Ribas, ki se nahaja vsega 5 km od francoske meje. Na železniški postaji v Ripollu so nacionalistične čete zaplenile 26 vlakov z 200 vagoni vojnega materiala in 15 lokomotiv. Tovarna Hispano-Suiza v Ripollu je popolnoma nepoškodovana ter zopet dela. Osvobojenih je bilo 125 ljudi, med njimi več nacionalnih častnikov, ki bi bili morali biti ustreljeni. V Olotu so nacionalne čete našle veliko skladišče umetnin, ki so jih republikanci pripeljali sem iz Tarragone in Barcelone.

Ujetnike izmenjavajo

Le Perthus, 9. febr. AA. Hayas: Sinoči je stopil v veljavo sporazum med nacionalno in republikansko Španijo o izmenjavi ujetnikov. Sporazum se je začel takoj izvajati ter je davi prestopilo francosko mejo 2000 vojnih ujetnikov, ki so bili internirani v Barceloni. Prehodu je prisostvoval francoski poslanik. Smatrajo, da bo prišlo na drugem območnem kraju, verjetno pa v Prats de Molu, v Francijo še okoli tisoč interniranih meščanov. Glavni del republikanske vojske je prestopil danes francosko mejo.

Rdeča armada se z vsem orožjem vred vali čez mejo v Francijo

Perthus, 9. febr. AA. Hayas: Ponoči so republikanski motorizirani oddelki, ki pripadajo drugemu in 12. armadnemu zboru, prekorčili francosko mejo pri Perthusu, pehotni oddelki istih enot pa so prišli preko meje čez druga sedla. Tovorni avtomobili republikanske armade vozijo velike količine vojnega materiala proti Bouloug-su. Na francoska tla je prišlo okoli 15 avtomobilskih strojin in šest lahkih tankov; nekatere med njimi so pripeljali tovorni avtomobili, drugi pa so med velikim truščem sami privozili na francoska tla. Po informacijah iz ust španskih častnikov, ki so ponoči s svojimi oddelki prekorčili mejo, se republikanci umikajo proti severovzhodu po cesti Figueras-Perthus. Odvoz materiala po tej cesti se je pod varstvom čel 18. armadnega zbora, ki se pod poveljstvom polkovnika Baria počasi umika. Pokrajino med Figuerasom in fronto imajo v rokah čete generalov Modesta in Vistra. V Perthusu se vsi pripravljajo za novi položaj. Rekvirirali so vse konje, da se onemogoči prihod nacionalistov po stranskih cestah, držečih na Francosko, bodisi v hribe, bodisi v Perthus sam. Dr. Negrin je prenočil v neki hiši v španskem delu Perthusu in je davi prišel na balkon. Tam je naslonjen na ograjo dolgo gledal na cesto, po kateri ni takrat vozil skoraj noben tovorni avto.

Sveti oče zbolel

Vatikan, 9. febr. c. V prvih popoldanskih urah se je stanje sv. očeta nenadoma zelo poslabšalo in se je bilo bati najhujšega. Sv. oče je padel v nezavest, ki je trajala tri četrt ure.

Takoj so poklicali ob bolnikovo postelj njegovega nečaka grofa Rattija, guvernerja vatikanskega mesta, več kardinalov in drugih najožjih sodelavcev sv. očeta. Kardinal Pacceli je bil ravno na svojem daljšem tedenskem izprehodu in ko se je vrnil, je tudi on takoj pohitel v tretje nadstropje v zasebno stanovanje sv. očeta. Kardinal Pacceli je prišel v stanovanje bolnika ob 17 in tedaj je sv. oče mirno spal. Po zadnjih vesteh se zdi, da je sv. oče tudi to krizo preстал.

V vseh rimskih cerkvah so se danes začele opravljati posebne molitve za zdravje sv. očeta. Po vseh rimskih cerkvah so se danes začele tridnevne za sv. očeta, da bi še lahko dovolj čil prisostvoval vsem slovesnostim jubileja, ki bi naj se opravil v soboto in nedeljo.

V mestecu Desio, rojstnem kraju sv. očeta, so tudi začeli v cerkvi opravljati posebne molitve za zdravje sv. očeta.

Rdeče brodogve pobegnile v Toulon

Pariz, 9. febr. TG. »Exchange Telegraph« poroča s španske meje, da je rdeče vojno brodogve, ki je bilo v pristanišču Rosas, zapustilo to pristanišče, kakor hitro so se Francove čete začele blizati mestu Figueras in luki Rosas. Rdeče brodogve je odplulo na visoko morje. Na merodajnih mestih so povedali, da je namenjeno v francosko vojno pristanišče Toulon. Kakšni so nadaljni nameni rdečega pomorskega poveljstva, ni znano. Po mednarodnem zakonu sme brodogve ostati v francoskem vojnem pristanišču samo 24 ur, nakar ga mora zapustiti ali pa ga morajo francoske oblasti razorožiti. Trdovratno se širijo vesti, da se bodo rdeči pustili razorožiti, Francija pa bo brodogve pridržala v kritje stroškov, ki jih je imela s preživetjem stotisočev beguncev, ki so z rdečo armado vred pribežali na ajeno ozemlje. V diplomatskih krogih pa menijo, da bo pozneje general Franco od Francije zahteval, da se brodogve vrne nacionalni Španiji.

Miaja ima že potni list Rdeči generali zahtevalo predajo vse njihove Španije

Pariz, 9. febr. Po vesteh iz Ciudad Reala v srednji Španiji je general Miaja sklical sejo vseh poveljnikov republikanskih armad v centralni Španiji. Na seji bodo proučili položaj, ki je nastal zaradi izgube Katalonije. Trdijo, da več generalov zahteva predajo srednje Španije generalu Francu. »Peti Parisien« pa pravi, da ni pričakovati v srednji Španiji večjega odpora in da je general Miaja že zaprosil — za vsak primer — potni list za Francijo. Republikanci so po nekkih vesteh stopili v zvezo z nacionalisti z namenom, da se ustavijo sovražnosti. Edini pogoj, ki so ga postavili je ta, da naj se vpraša španski narod glede bodoče oblike vlade.

»Jour« piše, da angleška vlada ne veruje več v možnost daljšega odpora Madrida in Valencije. London, 9. febr. b. Semkaj so prispele vesti iz Madrida, da je generalissimus rdeče Španije Miaja

Franco izjavlja:

Spoštujem sovražnika ki pade... Brezpogojna predaja — zadnja beseda

Burgos, 9. febr. Generalissimus Franco je danes vnovič zanikal vesti o posredovanju med nacionalno in rdečo Španijo ter je dejal dobesedno: »Spoštujemo sovražnika, ki pade, ko brani svojo stvar, čeprav bi bila zmožna. Mi vojaki se odkrijemo pred junaki, ki niso imeli sreče, toda nikakor ne gre primerjati vojskujočih se z onimi, ki so jih poslali v klavnico, sami pa so podlo zbežali, kakor hitro so zavohali nevarnost in so zapustili brez obrambe one, ki so jih tako dolgo varali. Odredil sem našim četam, naj napredujejo, ne da bi po nepotrebnem prelivali kri, in poraženi nasprotniki, ki so se borili pogumno, se lahko popolnoma zanesajo na našo velikodušnost. Toda tisti, ki imajo na vesti 50.000 umorov,

med katerimi je tudi veliko starčkov, žensk in otrok, nam bodo morali dati račun, če ne danes pa jutri. Nihče ne želi tako konca vojne kakor jaz. Toda nemogoče je vsako pogajanje z onimi, ki so si omadeževali roke s krvjo več tisočev nedolžnih žrtev. Brezpogojna predaja, to je moja zadnja beseda.«

Bonnet namerava obiskati Berlin

Berlin, 9. febr. b. Francija je sklenila, da bo potem svojega berlinskega poslanika Coulondrea proučila, ako bi bil v Berlinu zaželen obisk francoskega zunanjega ministra Bonnet. Nemci bi radi izbrisali vtis, da je ta ponudba gladko odbita, ker Berlin trenutno ne želi, da bi obiskal Bonnet Nemčijo zaradi splošnega mednarodnega položaja. Zaradi likvidacije španskega vprašanja, ki spet stopa v ospredje pred vsemi evropskimi problemi, bi po mnenju Berlina ne bilo na mestu, da se razgovarja s francoskim zunanjim ministrom, ker bi to lahko povzročilo nezaupanje pri Italiji.

Odstop belgijske vlade

Bruselj, 9. febr. AA. DNB: Belgijska vlada je po današnji izredni seji odstopila. Na seji se je sestala zaradi položaja, nastalega po imenovanju dr. Martensa za člana Flamske akademije. V zvezi z odstopom belgijske vlade je izšlo poročilo, ki pravi, da so liberalni ministri izjavili na današnji izredni vladi seji, da ne morejo sodelovati v vladi, če dr. Martens ne odstopi kot član v Flamski akademiji. Predsednik vlade je bil mnenja, da pomeni stališče liberalnih ministrov oviro za bodočo skupno delo vlade in je sklenil podati ostavko vsega kabineta.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno in pa hladno.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno jasno v vsej kraljevini, nekaj mraza v notranjščini države, zjutraj megla v dolinah in kotlinah. Najnižja toplota 9. februarja: Plevlje —9, najvišja Mostar 20 stopinj.

Politični zapiski

Vsi enodušno!

Menda še ni bilo pri nas vlade, ki bi bila ob svojem nastopu tako deležna splošnih simpatij kakor jih je deležna vlada g. Cvetkovića. Časopisje vse države, vse inozemske časopise, vse stranke pozdravljajo to vlado. In ljudstvo si od nje obeta konec vseh notranjih preprirov in vsega tistega zla, ki je našo državo 20 let kar hromilo. Od kod to?

Vsa naša javnost je bila na te dogodke psihološko pripravljena že od volitev. Bodisi med Slovenci kakor tudi med Hrvati in Srbi so šle volitve v znamenju ureditve notranjih razmer. V vsej jugoslovanski javnosti je dozorelo prepričanje, da je treba vprašanje notranje ureditve države enkrat za vselej odločno rešiti, ker je to velika državna in ljudska potreba, katero so kot težko moro prav tako občutili Slovenci in Hrvati kakor tudi Srbi. Po volitvah je vse prišlo na odločnih ukrepov, ki pa jih ni bilo, zaradi česar se je nekaterih začelo polagati malodušje, drugih pa nezvolja in zagrenjenost. Vsekakor je začelo nad jugoslovansko javnost legati nekako bočno ozračje, katero pa je čez noč razpihnila ostra sapa, ko sta slovenska dva ministra skupaj s svojima muslimanskima tovarišema in g. Cvetkovičem kot predstavniki srbskega naroda odstopila, s čemer je bilo omogočeno, da je prišla na površje nova vlada in nov svež duh.

Notemo biti taki, ki bi gledali pred seboj same rožice, ker se zavedamo, da bo treba prebrskati še mnogo ovir in težav, preden se bo vse skupaj uredilo. Toda take ovire so nujne pri tako zapletenih vprašanjih, niso pa nepremagljive. Druga stvar je, ki je bolj nevarna. Danes vse rine naprej in se roti za sporazum. Med njimi so taki, ki jim je »sporazum« le taktika, ne pa politika, kakor je nekdo v skupščini leta 1926 dejal voditelj hrvatskega naroda rajni St. Radić. Zato bo morala prav tako vlada od svoje strani biti previdna pred takimi spreobrnjenimi prijatelji, kakor bo morala biti previdna vodstvo HSS, ki se danes okoli njega smučajo in si hočejo dobiti njegovo zaupanje tudi tisti, ki se bojimo, da jim je integralni unitarizem politika, sporazum pa zgolj taktika, ki naj jim pomaga dokopati se do kake veljave. Taki elementi bi bili s svojimi intrigami znotraj edina nevarnost, druge nevarnosti ni, kjer je iskrena volja.

Dr. Šutej v Beogradu

»Hrvatski Dnevnik« poroča iz Beograda 8. t. m.: »Z jutranjim brzovlakom se je pripeljal iz Zagreba hrvatski narodni poslanec dr. Juraj Šutej, ki se je nastanil v hotelu »Moskva«. Najprej se je sešel z glavnim tajnikom demokratske stranke Bakom Vlačićem, potem pa dopoldne s posameznimi politiki združene opozicije. Po teh sestankih je dr. Šutej izjavil dopisniku »Hrvatskega Dnevnika«: »Gledamo in opazujemo!«

»Sloga in pripravljenost hrvatskega naroda«

Pod tem naslovom poroča glasilo dr. Mačka o sestankih in shodih HSS, na katerih so hrvatski poslanci svojim volivcem razložili pomen dogodkov v Beogradu ter a stališča HSS. Vsa poročila so bila sprejeta v vednost. Nato pa poroča: »Ugotovljeno je, da med ljudstvom vlada popolna enodušnost in da bo vse hrvatski narod složno, kakor doslej, napol vse sile, da doseže položaj, ki mu pripada po njegovi pravici in njegovi vrednosti. S sestankov so bili poslani pozdravi predsedniku dr. Mačku... Ljudstva je pokazalo pripravljenost vse izdržati do popolnega uresničenja hrvatskih narodnih zahtev in hrvatske narodne svobode.«

Ova hrvatska tednika ustavljena

Na podlagi določil tiskovnega zakona je državna oblast prepovedala izhajanje tednika »Nezavisnost« in tednika »Hrvatski barac«, ki sta izhajala v Zagrebu. Ta dva lista sta bila glasila ekrajne hrvatske nacionalistične smeri ter sta že dolgo in tudi med volitvami ostro nastopali zoper politiko HSS in dr. Mačka ter sta pisala za abstinenco v smislu frankovske ideologije.

Obiski pri dr. Mačku

Pod tem naslovom poroča »Zagrebački list«: »Do danes (8. februarja) ob 10 dopoldne je sprejel predsednik dr. Maček več hrvatskih zastopnikov in se z njimi pogovarjal. Včeraj (7. t. m.) je sprejel industrialca iz Splita Marina Cerića, danes pa tudi dr. Ivana Stanovnika, ki se je pripeljal iz Ljubljane.« — Isti list poroča na drugi strani, da je dr. Maček dan prej sprejel dr. Šuteja, preden je odšel v Beograd, in dr. Subasića, ki se je z njima dalj časa pogovarjal.

Zahteve jugoslovanskih Nemcev

Kakor poroča nemško glasilo »Deutsches Volksblatt«, je narodni poslanec g. Franz Hamm, ki je bil izvoljen kot zastopnik nemške manjšine, obiskal ministra trgovine g. Jevrema Tomića, kateri je bil izvoljen v okraju Titel, kjer je nemška manjšina precej močna. G. poslanec Hamm je zaprosil g. ministra za sestanek, na katerem bi se obravnavale upravičene nemške zahteve. V glavnem gre namreč za to: Pri zadnjih volitvah bi bili morali Nemci dobiti dva mandata. Dobili pa so le en mandat, zaradi česar sedaj žele, da bi poleg svojega senatorja dr. Grassela dobili še enega senatorja.

Važni sklepi Gasilske zveze

Minister Franc Snaj soglasno izvoljen za starešino jugoslovanskih gasilcev

Soglasno sprejet predlog hrvatskih gasilcev, naj se gasilski zakon spremeni v avtonomističnem duhu

Beograd, 9. febr. m. V prostorih Gasilske zveze je bila danes važna seja, na kateri je bil izvoljen starešina državne Gasilske zveze, to je vrhovne organizacije vsega jugoslovanskega gasilstva. Za starešino Gasilske zveze je bil izvoljen g. minister Franc Snaj. Na seji so danes aktivno sodelovali zastopniki hrvatskega gasilstva, ki niso v Gasilski zvezi sodelovali od 15. julija 1937.

Po seji je Gasilska zveza izdala poročilo, v katerem med drugim pravi, da je bila danes seja Gasilske zveze, ki zaradi predlanske krize ni bila sklicana že od februarja 1938. Na dnevnem redu je bila volitev starešine in njegovega prvega namestnika kakor tudi volitev raznih delovnih odborov, kakor tudi še nekatera druga vprašanja. Dr. Anton Kodre, predsednik Gasilske zajednice dravske banovine in Vseslovenske gasilske zveze, je predložil, naj se za zveznega starešino izvoli eden delegatov zagrebske Gasilske zajednice, ki je po številu najmočnejša gasilska zajednica v državi. Toda v imenu zagrebske Gasilske zajednice je g. Branko Svoboda podal izjavo, da od današnjih delegatov iz Zagreba nihče ne želi kandidirati za zveznega starešino. Zato je predložil g. Bora Popovič, predstavnik zajednice vardarske banovine, da naj se za starešino zveze izvoli sedanjí prvi namestnik zveznega starešine, g. minister Franc Snaj, kot predstavnik Gasilske zajednice dravske banovine, po številu druge najmočnejše zajednice v državi. Predlog g. Popoviča je bil s aklamacijami sprejet.

G. minister Franc Snaj, ki je sklical in vodil to sejo, je od znanih zagrebskih dogodkov 15. julija 1937 bil vršilec dolžnosti starešine Gasilske zveze, se je za volitev in izkazano zaupanje zahvalil ter je poudarjal potrebo skladnega skupnega dela vseh delegatov predstavnikov Gasilskih zajednic v Jugoslaviji, ker bo samo tako delo koristilo celokupnemu gasilstvu v državi. Prav tako soglasno je bil izvoljen za prvega namestnika zveznega starešine g. Branko Svoboda, prvi namestnik starešine Gasilske zajednice v Zagrebu. Izvoljeni so bili še člani revizijskega, administrativnega, tehničnega in kulturnega odbora. Volitev članov v te odbore je bila prav tako soglasna.

Pri slučajnostih je stavil predstavnik hrvatske delegacije g. Branko Svoboda svoj prejšnji predlog s prošnjo, da ga zvezna uprava sprejme kot svoj sklep. Predlog g. Svobode se glasi:

»Zvezna uprava naveda, da dosedanjí predpisi zakona o organizaciji gasilstva, kakor tudi predpisi, izdani po Gasilski zvezi kraljevine Jugosla-

vije ne ustrezajo potrebam in tudi ne težnjam gasilcev v državi. Zaradi tega je potrebno, da se zakon o organizaciji gasilstva spremeni v duhu in pravcu popolne avtonomije gasilskih zajednic in to samo v interesu in zaradi splošnega razvoja gasilstva kot ljudske ustanove. Zato naj uprava Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije izvoli za izdelavo podrobnega načrta in končnega predloga o avtonomijah gasilskih zajednic in spremembi zakona o organizaciji gasilstva, kakor tudi vseh zveznih predpisov, odbor sedmorice, ki mora čimprej izdelati prednji načrt v duhu tega sklepa. Zvezna uprava naroča odboru, da mora to delo končati v roku enega meseca. V roku nadaljnjih 30 dni se mora predlog tega odbora proučiti v starešinstvu in v upravi Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije.«

Ta predlog gosp. Branka Svobode je bil soglasno sprejet s aklamacijami vseh predstavnikov gasilskih zajednic. V odbor za izdelavo potrebnih

sprememb zakona o organizaciji gasilstva ter drugih predpisov Gasilske zveze so bili zvoljeni: dr. Ivo Pavičić iz Sarajeva, dr. Anton Kodre iz Ljubljane, Branko Svoboda iz Vardarina, dr. Pavel Stanić iz Kutine, Stevo Marković iz Belgrada, Toma Rajić iz Novega Sada, Franc Kramberger iz Maribora.

Gornji sklep uprave Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije je zgodovinskega značaja ter bo samo pospešil še večji razvoj gasilstva po vsej državi. Na drugi strani pa bo zadovoljil stalne zahteve posameznih gasilskih zajednic, ki hočejo biti v svojem delu več ali manj avtonomne. Zveza gasilske uprave je končno na seji sklenila, da bo od 13. do 15. avgusta t. l. kongres gasilstva iz vse države v Ljubljani.

Novoizvoljeni starešina minister Franc Snaj je zatem zaključil sejo. Prihodnja seja bo jutri dopoldne. Na njej se bodo pretresale razne upravne zadeve.

Vladna večina je močna

Z njo bo vlada nemoteno izvedla ves svoj program

Beograd, 9. febr. m. Politična in vsa druga javnost se nadalje z velikim zanimanjem in simpatijami spremlja delo Cvetkovičeve vlade ter je enodušna v tem, da je po imenovanju nove vlade nastalo znatno pomirjenje duhov po vsej državi ter se tako ustvarja potrebno razpoloženje za reševanje vseh problemov, ki jih je Cvetkovičeva vlada sprejela v svoj delovni program.

Splošno pomirjenje se tudi najbolj opaža v skupščini in senatu, to je v obeh domovih našega narodnega predstavništva, kjer danes sploh ni več opaziti, da so se pred malo dnevi odigrali pri nas važni politični dogodki, ki jih del poslancev in senatorjev ni takoj razumel. Povsod, tako v skupščini kakor tudi v senatu, so se danes čule izjave poslancev in senatorjev, da sploh ne sme biti govora o tem, ali bo klub JRZ podpiral vlado ali ne, ker je samo ob sebi umevno, da se to mora zgoditi. Cvetkovičeva vlada je sestavljena iz samih članov JRZ, izvenšani pravosodnega ministra dr. Ružića, bivšega bana savske banovine, ter jo je takoj po imenovanju navdušeno sprejela večina poslancev in senatorjev JRZ.

Danes je v skupščini vladna večina tako močna, da bo vlada z njo nemoteno lahko izvedla ves svoj program.

V teku današnjega dneva je bilo v skupščini še vedno precej poslancev, med katere so prišli ministri, ki so dajali potrebna pojasnila glede novega položaja. Ker je seja skupščine nameravana šele drugi teden, je precej poslancev odpotovalo iz Beograda na svoje domove in v svoje volivne okraje.

Cvetkovičeva vlada se bo predstavila senatu in skupščini z vladno deklaracijo, in to takoj po izvolitvi stalnega skupščinskega predsedništva. O vladni deklaraciji bo nato v obeh domovih tudi razprava. Po izvolitvi stalnega skupščinskega predsedstva bodo tudi volitve predsedstva v poslanskem klubu JRZ.

Z novo nastalim položajem se je snoči pečalo vodstvo srbijanske združene opozicije, ki je imelo sestanek na stanovanju Joce Jovanovića. Na posvetovanju so bili kot zastopniki bivše demokratske stranke Vlačić, Milan Grol in Marković. Skupino Ace Stanojevića so zastopali dr. Lazica Marković, Miša Trifunović in dr. Ninčić, bivše zemljoradnike pa poleg Joce Jovanovića dr. Gavrilović, dr. Tupanjanin in dr. Cugrilović. Na sestanku so bili tudi zastopniki JNS Bogoljub Jevtić, Jovo Banjanin, dr. Grga Anđelić in dr. Kramer, ki se na vsi moč trudi, da bi se čim bolj prilapil na eno opozicijskih strank, da bi se tako ohranil še nadalje na površju političnega življenja. Kot zastopnik dr. Mačka je prisostvoval prvak bivše HSS dr. Šutej. Njegov prihod v Beograd je informativnega značaja. Dr. Šutej se je danes popoldne odpeljal v Zagreb, kjer bo jutri poročal o svojem razgovoru v Beogradu dr. Mačku.

Nova carinarnica na Rakeku

Beograd, 9. febr. m. Gradbeni minister dr. A. Krek je podpisal odlok o odobritvi licitacije za prvo in četrto skupino del za novo carinarnico in carinsko skladišče na Rakeku. Dela za prvo skupino so oddana Stavbni družbi »Probuda« iz Ljubljane za 664.671 din, dela za četrto skupino pa so oddana podjetju Angelo Jelčić iz Ljubljane za 26 tisoč 845 din.

Seja OUZD v Zagrebu

Zagreb, 9. febr. b. Včeraj in danes so bile seje Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Na seji je bil navzoč tudi delegat socialnega ministra, Janković. Predvsem se je rešilo vprašanje, da oni uradniki, ki so postali narodni poslanci, dobijo dopust in plačo v višini pokojnine. Dalje je bilo sklenjeno, da se razširi krog onih, ki imajo pravico do zdravljenja v sanatorijih in okrevališčih. Na ta način bo omogočeno zdravljenje v sanatoriju vsem onim, ki so prekorčili dobo za rento za primer onemoglosti. Dalje so bile sprejete nekatere nabavke strojev, proračuni za razne adaptacije, sprejet pa je bil tudi sklep za nakup zemljišča za gradnjo okrožnega urada v Petrogradu.

Odlok za veterinarje

Beograd, 9. februarja. AA. Kmetijski minister je sporazumno z davčnim oddelkom finančnega ministrstva izdal odlok, da morajo veterinarji, ki so v aktivni državni ali samoupravni službi, ali so pa prej bili, pa so zdaj upokojeni, ali so pa podali ostavko na svojo službo, plačati za dovoljenje, da smejo opravljati zasebno veterinarsko prakso, pristojbino po tar. št. 286 pristojbinskega zakona. Vsi drugi veterinarji pa plačajo za takšno dovoljenje pristojbino po tar. št. 285 pristojbinskega zakona.

Kako je treba izračunati čisti katastrski dohodek

Beograd, 9. febr. AA. Finančno ministrstvo je izdalo pojasnilo o koeficientu za preračunavanje katastrskega čistega dohodka iz oralov v hektarje. Leta 1928 je komisija za določitev zemljiških dohodkov določila pri preračunavanju lestvice čistega katastrskega dohodka iz oralov v hektarje za okraje, kjer ni katastrskih, na 1.74, pozneje je finančno ministrstvo zaradi enotnosti obdržalo isti koeficient tudi za preračunavanje te lestvice iz oralov v hektarje tudi pri tistih občinah, kjer je že izvršena nova katastralna meritev v metriski meri.

Namestniki izvoljenih poslancev

Kakor hitro so bili verificirani mandati poslancev, kateri so predložili svoja polnomočja, so se izvoljeni, kateri so bili izvoljeni v dveh okrajih, ali tisti, ki so ob enem senatorji, morali izjaviti, kateri mandat obdrža. Na njihova mesta so bili potem poklicani njihovi namestniki. Tako je naš voditelj dr. Korošec, ki je kot senator bil izvoljen v Ljubljani in ljubljanski okolici, odložil oba poslanska mandata ter ostal v senatu. Na njegovo mesto sta bila poklicana za mesto Ljubljano kot poslanec g. dr. Golja, za ljubljansko okolico pa g. Rudolf Smersu.

Mačkovo glasilo »Hrvatski Dnevnik« naglašja:

»Cvetkovičevi vladi nihče ne bo streljal v hrbet!«

»Veliko polajšanje«

Belgrajska »Politika« se toplo zavzema za nalogo, ki si jo je nadela sedanja vlada. V številki od 9. t. m. piše o političnem položaju med drugim takole: »Iz pogovorov z zastopniki opozicijskih skupin je mogoče ugotoviti, da je z dohodkom Cvetkovičeve vlade nastopilo na vseh straneh veliko polajšanje. Opozicija prikaže deklaracijo vlade g. Cvetkovića, da se bo kaj več vedelo o programu nadaljnje vladne dela. Z eno besedo — pravijo opozicijski krogi — opozicija je v stanju pomirljivega pričakovanja, da se začne pripravljati pot h končnemu reševanju hrvatskega vprašanja s pomočjo in sodelovanjem vseh političnih sil ter činilcev.«

»Cvetković — mandator Srbov«

Belgrajski »Balkan« je že dvakrat pisal o sporazumu. V zadnji številki piše takole: »JRZ je doprinesla galantno žrtve, da pride do sporazuma s Hrvati. To je dejstvo, ki naj ga druga stran precepi. Treba je namreč vedeti, da g. Cvetković predstavlja mandatorja Srbov, kakor dr. Maček Hrvatov, dr. Korošec Slovencev in, da vzamemo četrto nevtrarno stran, dr. Spaho muslimanov.«

»Želja vseh poštenih državljanov«

Zagrebski »Jugoslovanski Lloyd« piše o novi vladi med drugim: »S to izjavo, s katero je bil utemeljen odstop petorice ministrov, je privrati v besedilu in v resnici bila naglašena namera in odločitev, da naj naša državna notranja politika krene na pot, ki omogoča rešitev najvažnejšega notranjega političnega vprašanja, ki je hrvatsko vprašanje. Če gledamo s tega vidika, vidimo, da nova vlada prevzema veliko nalogo, h kateri ji vsi poštene državljanje te države morajo želiti najpopolnejšega uspeha.«

K. K. K. — Ku-Kluks-Klan...

Tajna organizacija se je vrgla v boj proti Rooseveltu
Politični vplivi iz Evrope so se razpasli v podzemlju Zedinjenih držav Severne Amerike

Odkar se je ameriški predsednik Roosevelt tako odločno postavil na stran demokracije in javno izpovedal, da se bodo Zedinjene države borile skupno z demokratičnimi državami za svobodo, se je kar naenkrat pojavilo tajinstveno rovanje znane skrivnostne organizacije »Ku-Kluks-Klan« proti Rooseveltu in njegovemu delovanju. V naslednjem nekaj podrobnosti iz tega nevarnega boja.

Društvo iz dolgočasja

Beseda Ku-Kluks-Klan je nastala iz grške besede »Kukios«, ki pomeni društvo, in iz latinske besede »clan« ki pomeni tajno. Ku-Kluks-Klan je torej čisto navadno »tajno društvo«, mladih ljudi, »sen-q-u« biskop umhly do Društvo izhaja iz južnega dela Zedinjenih držav, kjer ga je ustanovilo nekaj mladih ljudi, ki so se dolgočasili v brezdelju ter so se hoteli zaposeliti in pri tem zabavati. Ustanovili so društvo, ki je bilo vsestransko zavito v tajinstveno kopreno. Obekli so se v koničaste vrčice, ki so se-gale od glave do tal ter so imele rdeče obrobline odprane za oči in za usta. Zbirali so se ponoči na skrivnostnih krajih okrog požarnega ognja. Govorili so med seboj v tajinstvenih izrekih z besedami, ki so bile nalašč spakdrane. Tako je iz prvotnega Kukios

Klana nastala označba Kukluksklan. Začetek tega društva je bila torej mladeniška razposajenost. Njen namen povsem nedolžen. Dijaki, ki niso marali k predavanjem, so se zabavali s tem, da so pri svojih večer- nih prireditvah predavanja posnemali in se iz njih norea brili.

Vprašati pa se je treba, kako je bilo mogoče, da pripadajo temu društvu častivredni državljani in družinski očetje, ki z veliko resnostjo ponavljajo te otročarije. Kako je bilo mogoče, da je iz razboritega burkaste dijaškega društva nastala ena najmočnejših podtalnih organizacij Zedinjenih držav severne Amerike? To pa je nastalo takole:

Proti črncem

Ko je ameriški zakon osvobodil črnce v južnih državah severne Amerike, so postali v marsičem prevzetni, kar je razumljivo. Spozabili so se tako daleč, da so začeli belim manifestirati in jih v strah jemati. Mnogi beli pustolovci so izkoristili volivno pravico črncev. Pokupili so njihove glasove ter se povzpeli do vodilnih mest v državni upravi. Nastalo je nemogoče stanje. Vsi so drug drugega podkupovali in drug drugega sleparili. Takrat se je kar naenkrat pojavil Ku-Kluks-Klan v drugi, topot resni obliki. To tajno društvo je sklenilo, da bo proti strašnemu javnemu neredu nastopilo s samoobrambo. Ku-Kluks-Klan je izrekal smrtne obsodbe proti gotovim ljudem in člani organizacije so jih tudi izvedli. Toda ko se jim je posrečilo odstraniti vse pijavke in pustolovce z vodilnih mest, so jih zavzeli sami. A prevzeli so tudi korupcijo. In Ku-Kluks-Klan je umolknil. Proti samemu sebi ni mogel več nastopiti. Javnost je na to tajno društvo tudi kmalu pozabila.

Po svetovni vojni:

Boj proti nemorali, umazanemu tisku

Šele po svetovni vojni se je ta tajna organizacija spet pojavila. Toda tokrat je imela že druge cilje. Napovedala je vojno nemo-

rali med mladino, umazanemu časopisu in knjigam, razkroju družinskega življenja. Poznavalci razmer pravijo, da je tajna organizacija priklicana nazaj k življenju tudi topot »iz dolgočasje«, kot je ugotovil prof. Morfat Mecklin, vseučiliški profesor v Darmouthu. Češ, tako piše, kdor ne pozna praznote življenja v ameriškem malem mestecu, si ne more predstavljati, kako moreče postaja dolgočasje posebno za mlade ljudi. Amerika še nima pravega kulturnega življenja, ki bi moglo zaposliti ljudskega duha. Isti filmi, iste športne prireditve, ista vsakdanja otopenost brez romantike. Kdo ne bi obupal od dolgega časa...

Ponočni pohodi

Kaj drugega pa je, če v ponočnih urah skupina belooblečenih pošasti s pokrivali, ki imajo vražje rogove, jezdi skozi pokrajino in se zbira na tajinstvenih krajih, od koder se spet vračajo nazaj v svoja dolgočasna mesta ter strašijo prebivalce z nenadnimi nastopi, naskoki, galopiranjem, ne da bi kdo od teh nočnih jezdecov črnil besedico!

Politični vplivi iz Evrope

Ku-Kluks-Klan se je po svetovni vojni silno razpasel po vsej državi. Vstopnina znaša 10 dolarjev. Čim več članstva ima, tem bolj prehaja njeno delovanje na politično polje. Kajti kakor svoje dni, tako je tudi danes vse polno politikov, ki se te organizacije poslužujejo, da dosežejo svoje osebne namene proti osebnim nasprotnikom.

Današnje gibanje pa se je od evropskih idejnih gibanj v močnem nalezlo fašističnih in narodno-socialističnih vplivov. Dandanes je ta tajna organizacija proglasila vsakega tujca za svojega sovražnika. Pod »tujcem« pa razume vsakega inozemca, naj bo črnc, Japanec, Jud, Madžar, Slovan, Armejec. Tudi katoličani so »sovražniki številka 1«. Le Nemci, Angleži in Skandinavci so v večji milosti, ker so plemensko sorodni, toda samo pod pogojem, da so protestanti in

ne katoličani. »Amerika Amerikancem«, to je geslo današnjega Ku-Kluks-Klana. Amerikanci pa so le že davno priseljeni rodovi. V tem pravcu deluje ta organizacija danes.

Roosevelt

Razumljivo je, da je Roosevelt, ki ga obdaja jo v precejšnji meri judovski kapitalisti, postal nasprotnik Ku-Kluks-Klana, tem bolj, ker so se v organizacijo vrinile ideje nemškega narodnega socializma, ki hočejo s pomočjo te organizacije preprečiti nadaljnji razvoj Rooseveltove notranje in posebno zunanje politike, ki Nemčiji ni prijazna. Zgoraj omenjeni poznavalec tega gibanja, profesor Mecklin, meni, da Ku-Kluks-Klan nima bodočnosti. Organizacija je na znotraj razrvana, predana tujim, neameriškim vplivom in — brez denarja. To pa pomeni njeno smrt. Roosevelta na njegovi poti ne bo zaustavila.

Poglavje o junakih

V svojem oklicu španskemu ljudstvu, naj zagradi za orožje, da brani rdečo republiko proti generalu Francu, je predsednik Azana dejal, kakor je bilo pisano v njegovem organu »Vanguardia« od 30. julija 1936, da mu je v največjo tolažbo, ko vidi, kako ljudje pogumno in zvesto korakajo na bojišče za bodočnost španske ustave. Na koncu je vzkliknil: »Jaz pa hočem tudi preliti svojo kri in korakati z vami. Če se bomo vsi borili do zadnjega, bo pravična stvar gotovo zmagala.«

Danes pa beremo v francoskih listih, kako se je gospod Azana, ki je prvi od vseh rdečih voditeljev zapustil ubogi španski proletarijat, ki je na njegov poziv dve leti krvavel, danes pa tava lačen brez strehe, nastanil v razkošni vili pri švicarski meji ter je čisto pozabil na svojo obljubo, da se bo sam do zadnjega boril. Dostojen drug bivšega predsednika rdeče Španije je njegov ministrski predsednik Negrin, ki je izjavil, da bo v Franciji v svoji lepi vili »ostal na braniku republike«... Podobno zunanji minister del Vayo, španski »Lenin« Largo Caballero, ter ministra Martinez Barrios in Prieto, kakor tudi general Royo, ki jih je ves rdeči svet slavil kot največje junake — »matadores« — človeštva. Ti matadorji so, kakor izvemo iz francoskih listov, svoje družine že davno spravili na varno v Francijo in Švico, kjer so tudi maložili bogate denarje v najboljših valutah, neglede na to, kar so nakradli v svoji domovini draguljev, umetnin in drugih dragocenosti, ki so jih skozi Perthus pripeljali s seboj v dolgi vrsti avtomobilov. Medtem pa stotisoči od njih zapeljanih milicnikov pa žena in otrok, od katerih so mnogi ločeni od svojih najdražjih, nimajo več doma, v tujini gladujejo in prezebajo ter s strahom gledajo v bodočnost, oguljeni za vse svoje nade, pa oropani najnujnejšega za življenje. Sinovi in hčere matadorjev pa v Ženevi, Parizu in Marseilleu po salonih, barih in igralnicah zapravljajo krvave žulje španskih siromakov. Kdo od njih čuti le trohico odgovornosti za begunec, ki so jih strahopetno zapustili ter prepustili njihovi strašni usodi? Tako je povsod, kjer borbe ne vodi vzvišena ideja, ki edina ustvarja junake in mučenike ter je porok gotove zmage, ker družji voditelje z narodom v skupni volji za največje žrtve do zadnjega.

Medtem ko svet gleda neizrečno sramoto španskih rdečih matadorjev, pa beremo v »Osservatore romano« od 2. februarja slavo mučenikov za katoliško vero v Španiji. Topot gre za 40 članov kapucinskega reda barcelonske province, ki so bili tam 1. 1936 mučeni in ubiti. Nihče izmed njih ni bil zamešan v politiko. Eden izmed njih je bil pater Martino iz barcelonskega samostana, ki je slovel kot velik historik Španije in je bil dobil od vlade 50.000 pezet nagrade za sloveče delo »Katalonska kultura za Jakoba II.« Od rdečih komisarjev nahujskana drhal mu kljub temu ni prizanesla in so mu glavo od trupa počasi odžagali Pater Jožef Oriot, ki ni hotel kleti Boga, marveč je zapel Te Deum, je bil krvavo bičan in razmesarjen, potem pa ubit. Še hujša je bila smrt starega, bolnega in slepega fratra Prudenzijsa v Arenysu, ki so ga obesili na drevo z glavo navzdol, pod njim pa zažgali grmado. Patra Timoteja iz Palafrugella so obsodili na smrt kot talca; dan pred eksekucijo je s kruhom kaznilniške hrane ter vinom, ki ga je skrivaj dobil, bral tovarišem sveto mašo in jih obhajal. Vseh 40 je umrlo mučeniške smrti; nihče ni omahnil, vsi so poveljevali Boga do zadnjega in vse mirno prenesli.

Zdaj pa primerjajmo s temi junaki vere in ideje matadorje rdeče republike, ki pod zaščito Francoske lepo na varnem pustijo umirati zastoj cele trume španskega ljudstva, katero jim je slepo zaupalo, dočim so si oni iz njegove krvi nabrali veliko premoženje...

Francosko-angleška vojaška zveza obstoja

Italija odgovarja, da je za njo nujno, da se vojaško pripravi

Rim, 9. febr. Uradna »Informazione diplomatica« objavlja z ozirom na sedanjí mednarodni politični trenutek sledečo noto:

»V odgovornih rimskih krogih nedavni govor Nevilla Chamberlaina o tesni politično-vojaški zvezi med Francijo in Anglijo nikogar ni iznenadil. Chamberlain je tako izjavo podal že v Rimu ob priliki svojega nedavnega obiska, kakor tudi ob drugih prilikah v angleški poslanski zbornici. Francoski protifašistični krogi, ki v svojem, morebiti pretiranem vžičenju govorijo spričo Chamberlainovih izjav o nekem italijanskem presenečenju in potlačeni, so se vnovi hudo zmotili. Fašistična Italija je tako malo iznenadena, da že dalj časa pozna in priznava obstoj prave in pristne francosko-angleške vojaške zveze. Ta prava in pristna zveza, ki je pravilno podpisana, je — razume se — obrambnega značaja, toda o pravem pomenu te besede se mi veliko ne varamo.

Da bi ta prava in pristna angleško-francoska vojaška zveza imela za namen kakšno preventivno vojsko ali napad na avtoritarni državi, to je zaenkrat treba izključiti, ker bi si sicer ne bilo mogoče razlagati italijansko-angleškega sporazuma od 6. decembra — toda ne bi bilo modro, če bi hoteli vzeti vknjižbo na bodočnost. V odgovornih rimskih krogih zato mislijo, da Italija, ki bo kljub vsemu nadaljevala politiko miru, iz tega ne more napraviti nobenega drugega sklepa, kakor je ta, da je potreben nadaljnji napor, da se pospeši in do viška izpopolni

vojaška pripravljenost naroda. Ta napor bo seveda storjen.«

Egiptet dobi trdnjavski pas ob meji Libije

Kairo, 9. febr. AA. Stefani: List »Mokatan« je izvedel, da bodo v kratkem začeli preseljevat prebivalstvo v vojaškem predelu zahodne puščave. Razen egiptovskih čet bodo poslali tja tudi britanske oddelke. List piše tudi o velikih vojaških pripravah v Matruku in pravi, da utrjevanje te pokrajine zelo hitro napreduje. V Matruk so poslali večeraj 400 tovornih avtomobilov in en vlak vojakov. Listi pišejo o pravkaršnji konferenci med egiptovskimi vojaškimi oblastmi in glavnim inšpektorjem britanskega vojaštva, ki se pravkar mudi v Egiptu in pravijo, da proučujejo načrte za zgraditev obrambne črte v Egiptu.

Italija zbira čete pri Džibutiju

Džibuti, 9. febr. AA. Reuter: Italijani bodo zbrali v Džibuti, ki se nahaja 30 milj zapadno od angleške Somalije in 125 milj južno od francoske Somalije, večino svojih čet, kakor tudi letalstva, ki ga imajo v Abesiniji. Po šestmesečnem bojkotu železniške proge Džibuti-Addis Abeba, je italijanska vlada sklenila z železnico sporazum za prevoz 15.000 ton moke.

Italija je delno vpoklicala štiri letnike to je 50—80.000 vojakov

Rim, 9. febr. b. »United Press« poroča, da je Italija poklicala pod orožje večje število rezervnih častnikov, tehničnih specialistov in navadnih vojakov.

Hitler zahteva od Češkoslovaške 10 pogojev za jamstvo meja

Praga, 9. febr. b. Po semkaj prispelih vesteh iz Londona je kancler Hitler predložil češkoslovaški vladi 10 zahtev od izpolnitve katerih je odvisno jamstvo Nemčije za nove češkoslovaške meje. Te zahteve so sledeče:

1. Popolna nevtralnost Češkoslovaške.
2. Češkoslovaška zunanja politika se mora popolnoma prilagoditi nemški zunanji politiki. Pristop k protikomunističnemu paktu je zaželen.
3. Češkoslovaška mora takoj izstopiti iz Zveze narodov.
4. Znatno zmanjšanje češkoslovaške armade.
5. Del zalog Češkoslovaške se mora izročiti Nemčiji, ker ji je odstopljen del češkoslovaške industrije.

6. Češkoslovaški denar v sudetskih pokrajinah se mora zamenjati s surovinami.

7. Češkoslovaški trg se mora odpreti sudetsko-nemški industriji in se ne sme zgraditi nobene nove češke industrije na področju Češkoslovaške, ki bi tekmovala sudetsko-nemški industriji.

8. Proglasitev protijudovskih zakonov v smeri nürnberških sklepov.

9. Odpust vseh češkoslovaških uradnikov, katerega bo zahtevala Nemčija.

10. Nemško ljudstvo na Češkoslovaškem sme nositi Hitlerjeve značke in razobešati narodno-socialistične zastave.

V zvezi s tem poročajo, da so bili vpoklicani letniki 1900, 1899 in 1898, na vrsto pa pride brčkone še letnik 1897. Prav tako poročajo, da je bilo poklicanih pod orožje 50 do 80.000 vojakov, ki so zbrani v posameznih italijanskih lukah, predvsem zaradi gibanja francoskih čet v Tunisu.

Francoski predlogi za pogajanja z Italijo

Pariz, 9. febr. Komunistična »Humanité« objavlja sledeče:

»Ali je res, da je zunanji minister gospod Bonnet te dni javil nemškemu poslanku, da je Francija pripravljena pogajati se z Italijo na sledeči podlagi:

1. Poprava južne tuniške meje.
2. Enakopravno mesto Italiji v upravi Sueskega prekopa.
3. Internacionalizacija železnice Džibuti-Addis Abeba.
4. Francosko-italijanski protektorat nad Tunisom.
5. Statut za italijanske državljane na Korziki.

Vrhovni obrambni svet, ki zaseda že tri dni, se je baval večeraj s podrobnostmi novih vojnih priprav. Zaradi kritičnega mednarodnega položaja je vojni svet razpravljal tudi o pozivu nadaljnjih rezervistov pod orožje.

Lütze v Libiji

Rim, 9. febr. b. Šef štaba nemških SA čet Lütze se je davi odpeljal z letalom iz Palerma v Libijo. Obisk in gibanje Lützeja v Italiji spremljajo tukajšnji diplomatski krogi z največjim zanimanjem, ker se iz tega vidi, da gre za inspekcijsko potovanje na italijanskem področju. Ni znano, čemu naj bi to služilo. Zelo zanimivo pa je, da je Lütze od Brennerja do Libije potoval deloma z avtomobilom, deloma z železnico in deloma z letalom.

V nekaj vrstah

Šef francoskega generalnega štaba, general Gamelin, je prispel sredi v Metz, kjer bo pregledal obmejne utrdbe in obmejne čete.

Dr. Beneš se je pripeljal v New York. Drevi priredi newyorški župan La Guardia dr. Benešu v občinskem domu uraden sprejem.

Italijansko trimotorno letalo je padlo večeraj na hangar neke tovarne v Saint Giovanni. Dva člana posadke ter dva tovarniška delavca so bili pri tem ubiti.

Včeraj so v Jeruzalemu vojni oddelki s podporo letal izvedli intenzivno čistčenje 22 arabskih vasi v srednji Palestini. Med drugimi je padel v borbah arabski šejk Abdul Kader.

Med silnim snežnim viharjem je v Ameriki plaz zasul hišo. Pet ljudi je bilo ubitih. Vihar je vrgel s tira vlak na progi Denver—Rio Grande.

Po načrtu o letalski oborožbi USA bo lahko odslej 20 posebnih ameriških šol začelo poučevati 10.000 učencev-mehanikov. Tako je izjavil ravnatelj letalske mehanike šole v New Yorku.

Bivši romunski tiskovni ataše v Ankari in Atenah je imenovan za šefa tiskovnega urada in je danes dopoldne prevzel funkcije.

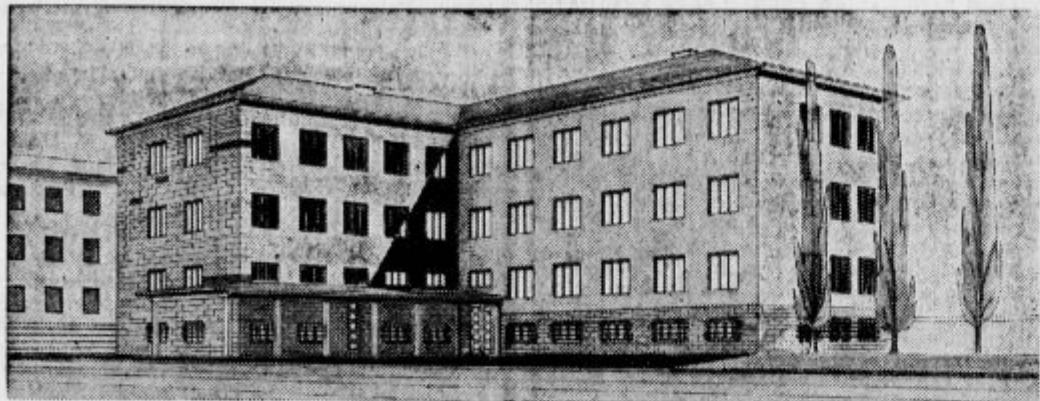
Nasprotno trditvam, da živi v Bolgariji 6.000 Židov-tujih državljanov, ugotavljamo, da je v Bolgariji vsega skupaj 2.300 Židov iz tujih držav.

V Londonu so spet našli v neki drvarnici vžigalno bombo. Drva so se bila že vnela, vendar so gasilci ogenj hitro pogasili. Škoda je neznatna.

Moskva, 9. febr. AA. Reuter: Sovjetska vlada uradno sporoča, da je prišlo na mandžurski meji do spopada med sovjetsko obmejno stražo in japonskimi vojniki. Do spopada je prišlo ob reki Argul ter je ob tej priliki padlo ali bilo ranjenih 15 Japoncev. Na sovjetski strani je padel samo en vojak, eden pa je bil ranjen.

Ali skrbimo za zdravje naših šolarjev?

Od 200.000 učencev v Sloveniji
je le malenkosten del zdravniško pregledan

Šolska poliklinika v Ljubljani

O, da bi uka želja...

Mladina je naša sreča, je naša nada, je naše veselje, je naše vse! Toliko je vseh teh lepih prilaskov, da čisto kar pozabimo na vse tisto, kar je prav mladini najbolj nevarno in za kar se moramo ravno pri mladini najbolj bati: to je njeno moralno in telesno zdravje! Vse še nekako gre, dokler je otrok debel kot polh ter se še kotali po stanovanju iz maminih rok v očelove in obratno. Tedaj ga je samo zdravje in vsi v družini tekmujejo med seboj, da bi bila ta mala sreča v domu čim bolj zadovoljna in neomejena. Toda otrok se čez noč razraste, nek večer mu še porečeš, dobro spančkal, dete, drugo jutro pa se že začudiš, da je otrok postal šolarček, učen in bremenjen s prvimi knjigami šolske modrosti. Tedaj se pa položaj hudo spremeni in lahko bi ga zajeli v ti dve sliki:

Ce vas pot kdaj nanese mimo šolske poliklinike zgodaj, recimo malo po osmi uri, ni redko, da bo tam stal šolarček ali pa srednješolec. Z zanosom velike žaloigrice bo tiščal ob lice robček, kajti hudo, hudo boli zob, oči pa zro tja v daljo ali pa samo na ljudi, ki so tako srečni, ki hite mimo na svoje delo tudi če osmo uro in jim ni treba več v šolo, kjer je bilo ta dan toliko strašnih stvari in dnevnem redu, da je na mlado lice moral priplavati ta znak bolezni, robček, ki bo pred dobrim zdravnikom utrlil še kako solzo.

Kako je bilo včasih

Usodnejša pa je že ta slika: spominjam se na prvošolska leta ob koncu svetovne vojne. Predobri, sedaj že pokojni profesor dr. Debevec je bil razrednik. Imel nas je premnogo pred seboj in nad nas in med njega je še silil s Tivolija težak, dežja poln jesenski dan. S kakšnim trpljenjem nas je gledal pokojni profesor! Kakor, da je v sredini razreda nekakšna brezlična postaja za naše bolečine in potrebe, tako se je stresal in trpel in včasih se je sklonil na desno, včasih na levo ter se skrbno zazrl v oči tega ali onega učenčka, češ, ali ni mogoče že vročičen. Prepričan je bil namreč,

da imamo slabo obutev in da imamo v tej hladni sobi tako premočene noge, da se nam kar cedi od njih. Ni mogel vzdržati, postavil se je v sredino razreda in nam razložil, kakšne nevarnosti nam prete, če bomo hodili v šolo s strganimi čevlji in če se ne bomo takoj preobuli, ko pridemo opoldne domov. Kot edino obrambno sredstvo proti tej hudi nevarnosti za pljučnico ali pa vnetje možganske mrene je predobri profesor vedel za enkrat samo to: »Izrežite si iz starih časopisov papirnate podplate ter si jih zatlačite v čevlje! Kajti stiska je bila velika in vojna je še zmeraj trajala. Toda danes je

Šolska zdravniška zaščita

organizirana, in sicer sloni ta zdravniška zaščita šolskih otrok na teh štirih načelih: vrše se sistematični in kontrolni pregledi vseh učencev, opravljajo se ambulantni pregledi bolnih učencev, skrbi se za socialno in zdravstveno pomoč šolarjem in po šolah se izvaja higienska kontrola ter uvaja higienski pouk.

Kontrolne preglede učencev so v Sloveniji začele uvajati higienske ustanove in jih do tedaj sploh ni bilo v sedanjem smislu te besede. Pozneje so na podeželju izročili to kontrolo mestnim in banovinskim zdravnikom, kar pa se ni obneslo, ker so bili ti že z drugim delom večinoma tako obremenjeni, da sistematične kontrole v tem oziru niso mogli izvajati. Sicer ponekod posamezni banovinski zdravniki še opravljajo zdravstveno kontrolo nad učenci, toda kljub njihovim skrbnim kartotekam je delo omejeno le na delen uspeh, ker še manjka šolskih poliklinik. Pač pa je izvedena

Stalna kontrola

v mestih, toda tam se izvaja sistematičen pregled samo srednješolske mladine. Higienske ustanove v Ljubljani, Rakeku, Kamniku, Trzinu, Novem mestu, Brezicah, Celju, Mariboru, Murski Soboti in Dolnji Lendavi nadzirajo približno 18.500 učencev srednjih in meščanskih šol. V ostalih krajih, kjer

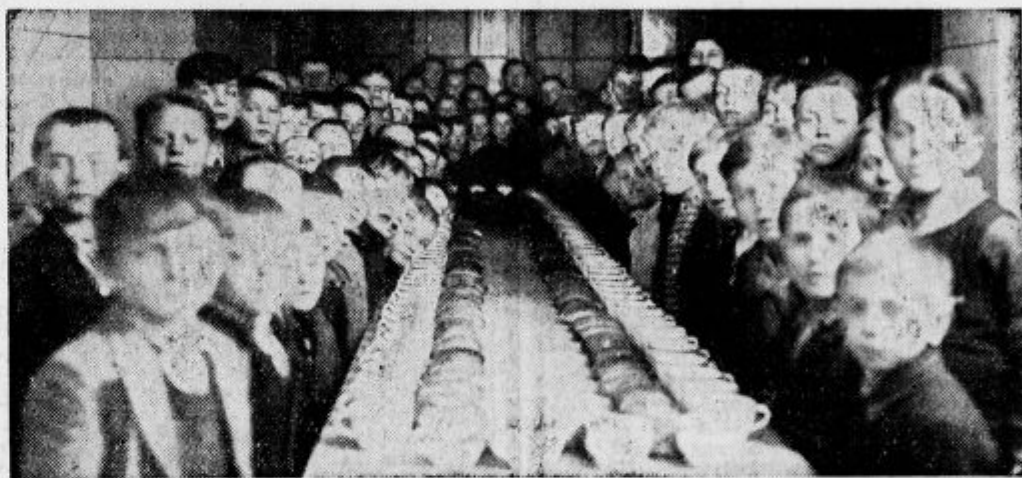
so srednje in meščanske šole, pa vrše zdravstveno nadzorstvo in kontrolo okrajni zdravstveni referenti. Posebno v večjih krajih, n. pr. v Ptuj, Kočevju, Trbovljah, na Jesenicah in v Škofji Loki bi bilo treba še ustanoviti stalne higienske ustanove, ki naj bi skrbale za stalno kontrolo učencev. Pri tem pa ostane nerešeno vprašanje stalnega pregleda učencev ljudskih šol, ki jih je v Sloveniji približno 200.000. Le malenkosten del tega števila je zdravniško pregledan.

Tako je šolska poliklinika v Ljubljani v letu 1936. izvršila 8792 pregledov, od leta 1929. do 1936. pa 39.943; zdravstveni dom v Celju v letu 1936. 1464, od leta 1927. pa 18.624; zdravstveni dom v Kranju v letu 1936. 662, od leta 1929. pa 5206.

V letu 1937. pa se je v teh 11 krajih z zdravstvenimi ustanovami število letnih pregledov srednješolskih učencev dvignilo na 15.000, kar pomeni, da je večina srednješolskih učencev — vseh bo približno 20.000 — letno pregledana.

Zdravniški pregledi bolnih učencev

pa se vrše redno le v tistih krajih, kjer delujejo šolske poliklinike, to je v Ljubljani, Celju, Mariboru, Rogatecu, Murski Soboti, Dolnji Lendavi, Trzinu, Kranju, Medvodah, St. Vidu, Lukovici, Kamniku, Logatcu, Rakeku, Cerknici, Ponikvah pri Dobropolju, Novem mestu, Cerklah ob Krki, Brezicah in Metliki. V nekaterih krajih dobe učenci najnujnejšo zdravniško pomoč pri okrajnem, občinskem ali banovinskem zdravniku, vendar v večini krajev stalne zdravniške pomoči nimajo. V

Zajtrkovalnica za šolarje v Celju

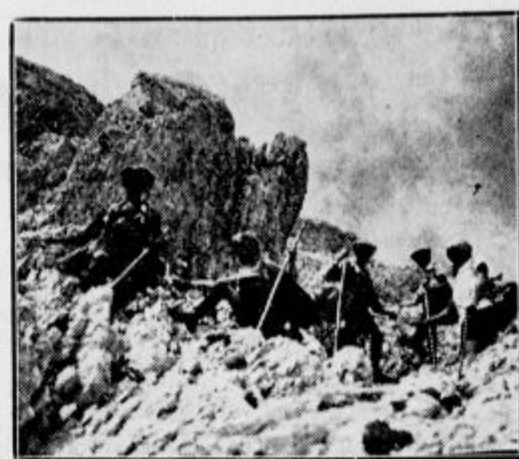
teh ustanovah je do leta 1930. število zdravniških pregledov učencev naglo rastle in doseglo v tem letu višino 31.074. Po letu 1930. raste število počasneje in doseže višek v letu 1935., ko naraste na 42.409. To število zdravniških pregledov učencev je zelo visoko in kaže na pogoste bolezni med učenci. K tej številki bi morali pristeti še preglede pri zdravniških specialistih. To pa je samo pri osrednji ustanovi, v šolski polikliniki v Ljubljani in v neki meri pri zdravstvenem domu v Celju.

Toda vse to se čisto omejuje le na neposredno zdravstveno pomoč učencem v Sloveniji. Kaj pomaga ves zdravnikov trud, če pa je socialni položaj našega srednješolskega dijaštva v veliki meri zelo slab. Posebno velja to za dijake, ki prihajajo s podeželja ter se morajo v mestu čisto sami prebijati za obstoj. V Sloveniji ima

Socialna zdravstvena pomoč

le majhen delež v splošni zdravstveni zaščiti, vendar ne zaradi nerazumevanja, ampak zaradi pomanjkanja sredstev, ki naj bi tako pomotilo omogočala. Zdravniki namreč dnevno ugotavljajo, da bi bilo v tem ali onem primeru edino zdravilo, ki ga potrebuje učenec, skodelica tople hrane ali pa kos kruha, poleg tega pa še gibanje in bivanje na svežem zraku v zdravem okolju.

Vendar pa so tudi v tem oziru naše higienske ustanove, ki skrbje za zdravje naših srednješolcev, pokazale, da se hočejo tudi v tej smeri potruditi. Tako je šolska poliklinika v Ljubljani že prvo leto po svoji ustanovitvi v letu 1925. organizirala prvo počitniško kolonijo v Dovjem, celjski zdravstveni dom pa v Vitanju. Zdej se število učencev, poslanih v različne počitniške kolonije in okrevališča ne samo pod okriljem higienskih usta-

Počitniška kolonija na Dovjem

nov, ampak tudi v priredbi najrazličnejših društev in organizacij, stalno večja. V letu 1936. so higienske ustanove poslale v počitniške kolonije že 1000 učencev; prav toliko so jih poslale tudi zasebne ustanove. Oboje skupaj je še zelo malo, če pomislimo, da je v Sloveniji vsega približno 210.000 učencev in je tako lahko uživalo to socialno podporo v l. 1936. komaj 1% vseh učencev.

Prav tako skrbje ponekod šolske higienske ustanove za prehrano potrebnih učencev. To pomoč dajejo le šolske poliklinike in zdravstveni dom v Mariboru. Šolska poliklinika v Ljubljani daje obed, zdravstveni dom v Celju dopoldansko južino, obed in večerjo, zdravstveni dom v Mariboru pa samo dopoldansko južino — mleko.

Prehranjevalna pomoč higienskih ustanov se kaže v sledečem številčnem pregledu:

Šolska poliklinika v Ljubljani je v letu 1931. razdelila 12.458 obedov in večerij, v letu 1936. pa 22.343; Zdravstveni dom v Celju pa je v letu 1932. razdelil 21.457 obedov in večerij, v letu 1936. pa 14.829! Zdravstveni dom v Mariboru pa je v letu

1932. razdelil 100.930 skodelic mleka, v letu 1936. pa 87.558; Zdravstveni dom v Celju pa je razdelil v letu 1932. 17.033 skodelic mleka, v letu 1936. pa 34.233.

Iz gornjega razvidimo, da je prehranjevalna pomoč higienskih ustanov, razen v Celju, prav za prav malenkostna. Pač pa je v Sloveniji pomoč človekoljubnih organizacij mnogo večja kakor pa pomoč higienskih ustanov. Toda statistični podatki teh ustanov niso znani.

Še mnogo bo treba storiti

Ce pogledamo na to bežno sliko podatkov in števil, tedaj vidimo, da se je v Sloveniji po svetovni vojni mnogo storilo za zdravstveno zaščito učencev. Toda še mnogo bo treba storiti, kajti brez zaščite je tako rekoč 190.000 ljudskošolskih učencev. Nujno bo treba urediti to vprašanje posebno tam, kjer je socialni položaj prebivalstva najbolj obupen, to je v viničarskih okrajih in industrijskih in delavskih središčih. Razmeroma lahko je bilo organizirati higiensko zaščito za srednješolsko mladino, ker so srednješolski zavodi v večjih krajih, pa še v tem oziru organizacija ni popolna. Kako pa se naj poskrbi za telesno in s tem v zvezi tudi za moralno zdravje viničarskih otrok v naših Halozah ali v Slovenskih gorah, odkoder manjkajo še celotne socialne statistike, pa so odmevi o socialni bedi tako strašni, da nas mora biti prav za te najbolj strah. Dosedanja organizacija zdravstvene zaščite učencev je že lepo uspela. Bodi nam to tudi v bodoče, da se nam ne bo ponesrečila najvažnejša naloga, to je splošna skrb za podeželsko mladino, posebno pa tisto, ki ob prvih korakih v šolsko modrost dobiva prve pojme o ljubezni in zapisani pravici.

Počitniška kolonija Rafaelove družbe v Škofji Loki, katero sta obiskala naš voditelj dr. Anton Korosec in ban dr. Marko Natlačen

CISTEK

Iz razgovora o Cankarjevih „Hlapcih“

z režiserjem C. Debevcem ob priliki današnjega gostovanja v Mariboru.

»Marsikdo vidi še danes v Cankarju — posebno v njegovih »Hlapcih« in »Za narodov blagor«, samo tendenčno nastrojenega, politično pobarvanega dramatika. — Kaj govori po svojem mnenju zoper to, in sicer na splošno, na podlagi vseh njegovih del in posebej na »Hlapce« in igri sami?«

»Zavedam se v današnjih časih, ko nas draginja tare in davki tišče in vsa znamenja kažejo, da tiči tale pomislek v celih vrstah glav, ne samo našega povprečnega občinstva, ampak na žalost tudi v glavah, ki so za taka vprašanja neke odgovornejša in pa po svojih — rekeli bi — službenih položajih merodajnejša.

Cas bi že bil, da bi po 30 letih izpregledali, da je treba format take vrste kakor je Cankar, ki je pri nas v umetniškem smislu popolnoma edinstven, vendarle že enkrat nehati gledati, meriti in ocenjevati s političnimi očmi in merili. Nemogoče je, da bi se pisatelj, ki obravnava a tako velikansko odkritosrčnostjo kakor je delal to Cankar, najbolj pereče probleme in pereče lastnosti svojega naroda, mogel popolnoma izogniti vsem — rekeli bi — potezam, barvam ali značilnostim dobe in pa okolja, v katerem je bilo delo napisano. Važen je pri takem obravnavanju samo glavni namen vsebine in pa celotni ton in način, v katerem je

tako delo napisano. Jaz za svojo osebo na primer niti v teh dveh, samo navidezno političnih dramah ne morem videti glavnega poudarka v političnem vprašanju. Zato mi tudi pri režiji sploh ne gre za poudarek političnega značaja, temveč edinole za prikazovanje naših značajev, za borbo poštenosti proti nepoštenosti in za borbo svobodnega duha proti nasilni avtoritarni oblastnosti mrtvega in okrepnelega zakona.

Podati občutek, podati in zajeti v vsaj prirodnosti in preprostosti to ne samo slovensko, temveč v bistvu vendarle (če je pojmujejo pravilno) občeloško in do neke mere za vse narode veljavno tragedijo, se mi zdi edino pravilno pojmovanje in presojanje teh dveh ali tudi drugih Cankarjevih del, ne izvzemši »Hlapca Jernej«. Kdor morda v prvem dejanju »Hlapcev« visi še v dvomih glede tendenčnosti ali političnosti te drame, ta si mora biti neogibno v petem dejanju, če ne prej popolnoma na jasnem, da gre v tem delu za bistvene slovenske, človeške, družabne in duševne najgloblje stvari, ki so daleč od sprotih političnih ali celo strankarskih nasprotij ali drugih, psevdosvetovnonazornih preprirov.

»O izredni etični in moralni vrednosti Cankarjevih del smo si menda danes vsi na jasnem — kakšen je njihov učinek na zavest slovenske psihe?«

»Na to vprašanje moram odgovoriti prvič, da ni res: da so si o etični vrednosti vsi na jasnem; drugič pa, da velja to, da si niso na jasnem prav za tiste, za katere bi najbolj želeli, da bi bili. Bojim se, da Cankar upravlja zaradi prevelike etične vrednosti velikemu delu naše, zlasti višje javnosti — da se izrazim po njegovo — »eblago diši« in da ga uprav zaradi tega ne hodijo gledat tako radi kakor bi to zaslužili — posebno ne, kadar jih je veliko skupaj. — Čudna lastnost vsakega, še posebej pa slovenskega človeka je, da nerad poslušata resnice o svojih negativnih lastnostih. Pri-

pravljen jih je poslušati na tišem, zase, zelo težko se je izpostavljati takim resnicam javno in v družbi. Pri »Hlapcih« pa je že tako, da je Cankar kljub svoji umetniški dragocenosti — ali pa upravlja zaradi njih — imel v mislih le tisto, kar je za geslo svojih »Hlapcev« napisal na čelo tega dela iz Shakespearejevega Hamleta: Namen umetnikov je bil od nekdaj, je, ter ostane, da naturi ogledalo drži: kaže čednosti in prave črte, sramoti nje pravo obličje, stoletju in telesu časa odtis njega prave podobe.«

»Ali je mogoče, da bi vplival umetnik Cankarjevega formata na razvoj kvalitete naroda in kakšni pogoji so dani danes, da bi ta razvil svoj značaj v pozitivnem smislu?«

»Mučno mi je, če se moram temu vprašanju na podlagi dosedanjih izkušenj in opazovanj ogniti s Cankarjevim citatom, ki ga govori v »Hlapcih« župnik Jernej: »Nameniti ste se hlapce v ljudi izpreobračati; pot je težavna in gre v kolobanju, nikoli je ne boste premerili do konca... nihče je še ni. Ce pa bi hotel biti le malo več optimista, bi rekli, da je morda vendarle, če že ne v posameznikih, pa vsaj v vseh skupaj (in če ne v vseh skupaj, pa vsaj v posameznikih) danih nekaj pogojev za prekvajenje v Cankarjevem duhu — ampak — poudariti moram pri tej priliki — ne vem več kolikšni — da nam je treba za to, poleg raznih drugih lastnosti, predvsem poguma, poguma, poguma!«

»Kritika je očitala Cankarju za časa njegovega življenja za marsikako delo, ki je izšlo, da je nemoralno in še huje stvari; današnja generacija ga ocenjuje bistveno drugače. — Kaj je po tvoji misli vzrok te izpremembe?«

»Cankar sam. Če smo res kaj napredovali, se imamo v glavnem Cankarju samemu zahvaliti, da nam je zbirtil pogled. Bolj važno pa bi se mi zdelo, če bi malo manj ocenjevali in manj raz-

pravljali o njegovi vrednosti in bi ga malo bolj brali, in v tistem smislu njegovih spoznanj in dognanj delali in živeli.«

»Da se povrnem k letošnji uprizoritvi njegovih »Hlapcev«: iz kakšnih razlogov si ostal pri prvotni režiji dela, kakršno si postavil pred šestimi leti, če izvzamem povsem tehnični razlog — pomanjkanje časa za nov študij?«

»Pred šestimi leti sem »Hlapce« natanko premislil in režijsko preštudiral in na svojo sramoto moram priznati, da se v vseh letih nisem tako razvil, da bi kaj bistvenega izpremenil. Kar pa se tiče inscenacije, smo v današnjih razmerah veselili, da so nam ostali vsaj vsi kosi od prejšnje (ki pa tudi ni preveč pretresljiva).«

»Po kakšnih vidikih je bil izbran spored za pravo 20 letnice naše drame, odkar igramo v lastnem posloju?«

»Popolnoma jasno je, da mora biti Cankar na delu pravega spominskega tedna, kajti on je ne samo kvantitativno, temveč tudi kvalitativno pripomogel k osnovanju slovenske dramske umetniške literature, in pa kar je še važnejše, v zvezi s tem k osnovanju slovenskega gledališkega sloga. Zraven se nam je zdelo potrebno predstaviti zlasti zastopnika naše visoke klasične tragedije, za katero smatramo Zupancičevo »Veroniko Deseniško«. Potem smo vključili za primer slovenske ljudske igre dramo Fr. Ks. Finžgarja »Verigo«, od današnjih pisateljev pa reprezentativno delo »Potopljeni svet« prof. dr. Stanka Cajnkarija. Obzlučujem, da nismo v stanju, da bi v tej zvezi in ob te priliki igrali tudi kako Kretlovo delo, ki ga smatram prav tako za predstavnega zastopnika sodobne slovenske drammatike. Upajmo pa, da se nam bo ob najbližji 40 obletnici našega gledališča, ki jo bomo praznovali leta 1942, posrečilo prikazati v obsežnejši in temeljitiji obliki postanek, rast, življenjsko in umetniško moč slovenskega gledališča. Maša Sl.

Nagradno žrebanje!

Ob važni spremembi, ko je naš najbolj razširjeni slovenski dnevnik »SLOVENEČ« postal tudi največji slovenski dnevnik, je lastništvo »Slovenca« sklenilo dati svojim naročnikom

300 raznih bogatih nagrad

ki bodo med naročnike razdeljene z žrebanjem, ki bo 29. aprila t. l. pred komisijo naročnikov in ob navzočnosti javnega notarja.

Nagrade so:

1. 2 živalna stroja,	9. 50 knjižnih zbir.
2. 5 radijskih aparatov,	10. 50 raznih skupin kuhinjske posode,
3. 4 nevestine bale,	11. 50 skupin razne porcelanaste in steklene posode,
4. 10 moških in ženskih koles,	12. 5 zlatih nalivnih peres,
5. 20 žepnih in zapestnih ur,	13. 50 kosov različnega blaga za obleke, rjuhe itd.
6. 4 lepe harmonike,	14. 40 raznih drugih nagrad, ki jih bomo še objavili.
7. 5 plugov,	
8. 5 bran,	

Do žrebanja imajo pravico vsi stari in novi naročniki »Slovenca«, in sicer:

1. vsi, ki so naročeni na »Slovenca« najmanj že 3 mesece in ki bodo imeli plačano naročnino tudi na dan, ko bo nagradno žrebanje.
2. vsi, ki se nanovo naroče na »Slovenca« za tri mesece in ki bodo plačali do 15. aprila t. l. trimesečno naročnino.

Z nagradami, ki smo jih med svoje naročnike razdelili pri lanskih žrebanjih, so bili srečni izžrebanci zadovoljni, zato smo prepričani, da jim bomo z letošnjimi nagradami še prav posebno ustregli.

Naj zato vsak pravočasno postane naročnik »Slovenca«, kajti poleg visokovrednega časopisa, ki mu bo s svojo vsebino pravilno odkrival vsa dognanja na različnih področjih človekovega delovanja in mu postal tudi najboljši oblikovalec njegovega duha, bo vsakdo lahko deležen lepih nagrad, ki jih razpisujemo!

Ne odlašajte niti dneva, ampak postanite takoj naročnik »Slovenca«

Sreča Vas čaka!

Lastništvo »Slovenca«

Cvetličarna
F. Herzmansky
naslednik I. Skale

Vrtnarstvo na Večni poti ima sedaj telefonsko številko 31-70

v ljudno javlja cenj. občinstvu, da je ukinila svojo podružnico na Starem trgu št. 3. Zahvaljuje se vsem odjemalcem za izkazano naklonjenost s prošnjo, da se blagovolijo v naprej poslužiti cvetličarne v pasazi palače Viktorije, tel. 23 97

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1939

Začetek 5. marca

60% popusta na nemških železnih, znatni popusti v drugih državah

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpciškog sajma, Beograd

Knez Mihajlova 33/1

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana
Tyrševa 33, Telefon 27-62

in

Jos. Bezjak, Maribor
Gosposka 25, Telefon 20-97

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

Nove in stare vloge ki so

v celoti vsak čas izplačljive

obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

Zahtevajte povsod naš list!

Po vaši želji Vam izdela
Knjigoveznica
Jugoslovanske tiskarne
v Ljubljani
Kopitarjeva 6/II

▼ svoji čitalnici razne poslovne knjige, ako niso že ▼ zalogi, Istotako izvrši tudi vsa druga knjigoveska dela, posebno razne vezave od preprostih do razkošnih oblik.

Posebni oddelek za izdelovanje damskih torbic, pasov, denarnic in drugega usnjene galanterijskega blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, modernih fazonah.

Cene skrajno nizke.
Poslužite se!

Prodamo

Prodaj

16 polovnjakov dobro sortiranega vina. — Stojan, Poljčane. (1)

Prvovrstni trboveljski premog
brez prahu
koks, suha drva
nudi
I. Pogačnik
Bohorčeva 5 Telefon 20-59

Sveža jajca

zajamčena, zaboj 720 komadov 470 din - franko
voznina - razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

10 orehov

za furnir, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1682. (1)

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke. Rabljene stroje vzamemo v račun, isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina
Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze).

STROJI

Mizarski stroj

univerzalni, na električni pogon, nov ali malo rabljen, kupim. - Ponudbe: Albert Rogina, gradbeni material, Zagreb, Maksimirska 117.

Razno

Pesmarica za mladino
Janka Grudnika je izšla. Na 69 straneh je 62 pesmic. Dobi se pri g. Josipu Ahniku v Mariboru, Zrkovska cesta 22.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda i din: ženitovanjski oglas 1 dila. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 dila. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Mlado dekle

pridno, vajeno gospodinjstva, išče službo. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Išvalježna« 1952. (a)

Trgovski pomočnik - šofer

mlad, vojaščne prost - išče primerno zaposlitev kjerkoli. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1925. (a)

Samostojna gospodinja

išče službo k samski osebi ali k 3 članski kmetijski družini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1810. (a)

500 din nagrade

dam dotičnemu, ki mi preskrbi stalno službo v tovarni ali podobno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 1540. (a)

Absolventka

meščanske šole z znanjem strojepisja, želi mesta v pisarni kot začelnica. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Pridna 1729«.

Oseba

60 let stara, bivša kuharica v župnišču, ljubiteljica snage in reda, išče kakšno primerno službo za hrano in stanovanje. Ponudbe upravi »Slov.« pod št. 1209. (a)

Pisarniška moč

z večletno prakso, s perfektim znanjem nemške korespondence, išče službo za takoj ali pozneje, event. tudi samo dopoldne ali popoldne. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Korespondentinja«.

Službo dade

Upokojenec

samec, zanesljiv - se sprejme kot hišnik-čuvaj. Prosta hrana in stanovanje. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Trajno« št. 1975. (b)

Faserja

ki zna gravirati, sprejmemo v stalno službo. - Ponudbe na: Zlatarstvo Cajkaš in Inhas, Subotica, P. Dobanovacka 8. (b)

Prizezovalac

gornjih del čevljarke obrti, izvežban, in spretno pripravljalko za prebijanje okrasov gornjih del (herrichterica) - se sprejmeta. - Anton Ješe, Tržič. (b)

Dekle

za vsa hišna in domača dela, razen kuhanja - sprejme stiričlanska družina. Mesečna plača 200 din, stanovanje in hrana. Potni stroški do Požarevca. Prednost imajo poštena dekleta, katera se razumejo na to delo. Ponudbe poslati na naslov: Dragan Topčević, adv., Požarevac. (b)

Zasluzek

Trgovski potnik

vzame za dravsko bano - vino dobro zastopstvo. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Uveden« 1611. (a)

Pouk

Poučujem havajsko kitaro po posluhu. Naslov pove uprava »Slov.« pod 1863

Akademik

uspešno instruiral vse predmete. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Zlasti jezike« št. 1894. (u)

Akademik

instruiral za stanovanje ali denar. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Siguren uspeh 1821«.

Vajenci

Za 16 letnega sina

z 2 razr. gimnazije iščem mesto vajenca pri strogem gospodarju v trgovini ali avto-mehanični delavnici s popolno oskrbo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Tako« 1626.

Denar

Vložne knjižice

Mestne hranilnice ljubljanske, do višine ca. din 200.000, s 100% vrednostjo, kupim. - Ponudbe v upravo »Sl.« pod št. 1973

Hranilne knjižice

3% obveznice in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
Maribor, Aleksandrova 40

Kupimo

Starodavno pohištvo

slike in vse starine, kučke Golob Marija, Ljubljana, Gallusovo nabrežje št. 29. (s)

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje s kuhinjo - odda Jernej Francež, Bohova 29, p. Hoče. (c)

Posvetva

Hiše

trgovske in stanovanjske ter stavbene parcele, ozir posestva, nudi v ugoden nakup: Pristavec Franjo, realitet. pisarna, Ljubljana, Erjavčeva c. 4a. (p)

KUPUJTE PRI NAŠIH
INSERENTIH!

Kako sem se rešila kože, ki je izdajala moja "SREDNJA LETA"

vzlic mojih
50 let

»Vse moje prijateljice bi hotele vedeti, kaj sem napravila, da sem videti tako mlada. Pred tremi meseci sem slavila svoj 50. rojstni dan. Moje lice je bilo nagubano, polt brezbarvna in uvela. Videti sem bila res kakor žena v »srednjih letih«. Takrat pa sem čitala o ženah, ki so dosegle sijajne rezultate z uporabo kreme Tokalon, hranila za kožo. Čeprav sem imela le malo upanja, sem sklenila, da to poskusim. Redno sem vsak večer uporabljala rožnato kremo Tokalon, hranilo za kožo, vsako jutro pa sem se mazala z belim hranilom za kožo pred pudranjem. Že čez nekaj dni se mi je zdela koža bolj sveža in čista. V enem tednu sem bila popolnoma prepričana, da sem videti mlajša. Zda po treh mesecih sem ravno tako presenečena kakor vse moje prijateljice, ki mi pravijo, da mi ne bi mogli nihče prisoditi več kakor 38 let.«

Rožnato hranilo za kožo Tokalon vsebuje »Blöcel«, ki ga je dr. Stejskal, profesor dunajskega vseučilišča, pridobil iz kože mladih živali - ekstrakt dragocenih vitalnih elementov, ki popolnoma odgovarjajo onim v mladi, zdravi človeški koži. Krema Tokalon, hranilo za kožo, bele barve, brez masti, vsebuje očiščeno smetano mleka in olivno olje skupaj z drugimi dragocenimi redilnimi sestavinami. Uporabljajte te dve kremi, hranili za kožo redno, pa boste imeli gladko, čisto kožo in Vaša polt bo dobila novo lepoto. Uspešni rezultati so popolnoma zajamčeni, ali pa se Vam takoj vrne denar.

V naši podružnici v Kranju

(pri vходу na novi most) lahko dobite vsa pojasnila glede insertov. Podružnica sprejema tudi vsa naročila za časopise.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem sporočamo, da nas je danes nenadoma zapustil naš dobi soprog, oče, stari oče, gospod

Franc Batič

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 11. februarja 1939, ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Krekova 14 na okoliško pokopališče.

Celje, dne 9. februarja 1939

Zalujoči ostali

Nenadoma nas je danes zapustil v 66. letu starosti naš predobri soprog, oče, brat, stari oče in stric, gospod

Robert Stransky

vodja predilnice v pok. in posestnik

Pogreb nepozabnega bo v petek, dne 10. februarja ob petih popoldne iz hiše žalosti.

Prosimo tihega sožalja.

Tržič, dne 9. februarja 1939.

Zalujoča rodbina Stransky in sorodniki.

V NEIZMERNI ŽALOSTI SPOROČAMO VSEM SORODNIKOM, PRIJATELJEM IN ZNANECM ŽALOSTNO VEST, DA JE NAŠ PRELJUBI OČE, STARI OČE, GOSPOD

IVAN STERNIŠA

ŽELEZNIŠKI URADNIK V POKOJU

DANES, V CETRTEK, DNE 9. FEBRUARJA 1939, MIRNO V GOSPODU ZASPAL

POGREB DRAGEGA POKOJNIKA BO V SIBENIKU

MARIBOR - SIBENIK, DNE 9. FEBRUARJA 1939

ŽALUJOČA RODBINA STERNIŠA

Brez posebnega obvestila

